

Det foreslås dokumentasjonsplikt, er dette
tilstrekkelig om 10-20 år

MARTIN BOULD

99024972

MARTIN.BOULD@CIBER.NO

- *Martin Bould*, Chief Consultant CIBER Experis

Det foreslås en dokumentasjonsplikt, er dette tilstrekkelig for nye teknologier om 10-20 år?

Den korte versjonen er!

NEI!

For noen – heldigvis ja

- Men det er ikke så mange som har et aktivt og bevisst forhold til «bevaringsproblemet» - inkludert forholdet til langtidsbevaring og tilgjengelighet for brukergrupper over tid
- Tilfeldige eksempler (men ikke begrenset til)
 - IT-ansvarlig hos Tannhelsetjenesten i Akershus fylkeskommune
 - De aller fleste hadde med å gjøre i forbindelse med utforming av bevaringsplan for registerforvaltningsområdet

Med lovpålagt dokumentasjonsplikter

- Oppnår man å tydeliggjøre fagspesifikk lovgivnings ofte svake og indirekte dokumentasjonsplikter

Jo flere nasjonale fellesløsninger som

- Etableres i tråd med prinsippene foreslått i §7, jo større sannsynlighet er det for at dokumentasjon blir sikret over tid
 - Kostnadene fordeles på flere
 - Kompetansen til systemforvaltere kan være høyere og mer spesialisert
 - Likeartet innhold blir ikke spredt på 350 eller flere virksomheter

Det er flere måter å angripe dette på

- Jeg velger primært organisatorisk system og ressurstilnærmingen
- Det går an å se på dette som en teknologiuutfordring – og det er det også – og deretter holde et helt innlegg om filformater og dårlige systemer
- Geir Magnus Walderhaug ser at UIO har utfordringer ved bevaring av innholdet i universitetenes felles studieadministrative system «FS» et system som kontinuerlig har vært utviklet i hvert fall siden min sønn på 24 gikk i barnehagen på Kringsjø og en av de andre fedrene jobbet med utvikling av løsningen
- Med dagens «Noark regler» om konvertering til arkivformat for å avslutte en sak, så er det ikke mulig å arkivere Georadardata som arkeologene i Akershus fylkeskommune trenger tilgang til over lang tid i en arkivkjerne

Hvordan får du tilgang til

- Denne

☐ Plangrense 2018 mars	20.06.2019 15:31	Filmappe	
☐ Plangrense 2018 sept	27.09.2018 09:28	Filmappe	
☐ Bekreftet struktur.cpg	27.02.2018 14:31	CPG-fil	1 kB
☐ Bekreftet struktur.dbf	27.02.2018 14:31	DBF-fil	1 kB
☐ Bekreftet struktur.prj	22.11.2017 10:45	PRJ-fil	1 kB
☐ Bekreftet struktur.sbn	27.02.2018 14:31	SBN-fil	1 kB
☐ Bekreftet struktur.sbx	27.02.2018 14:31	SBX-fil	1 kB
☐ Bekreftet struktur.shp	27.02.2018 14:31	SHP-fil	1 kB
☐ Bekreftet struktur.shx	27.02.2018 14:31	SHX-fil	1 kB
☐ Lidar 2018.cpg	03.04.2018 13:41	CPG-fil	1 kB
☐ Lidar 2018.dbf	25.05.2018 12:23	DBF-fil	1 kB
☐ Lidar 2018.prj	27.02.2018 10:45	PRJ-fil	1 kB
☐ Lidar 2018.sbn	25.05.2018 12:23	SBN-fil	2 kB
☐ Lidar 2018.sbx	25.05.2018 12:23	SBX-fil	1 kB
☐ Lidar 2018.shp	25.05.2018 12:23	SHP-fil	83 kB
☐ Lidar 2018.shx	25.05.2018 12:23	SHX-fil	2 kB
☐ registreringsområde UTM 33.cpg	17.11.2017 12:58	CPG-fil	1 kB
☐ registreringsområde UTM 33.dbf	17.11.2017 12:58	DBF-fil	1 kB
☐ registreringsområde UTM 33.prj	17.11.2017 12:58	PRJ-fil	1 kB
☐ registreringsområde UTM 33.sbn	17.11.2017 12:58	SBN-fil	1 kB
☐ registreringsområde UTM 33.sbx	17.11.2017 12:58	SBX-fil	1 kB
☐ registreringsområde UTM 33.shp	17.11.2017 12:58	SHP-fil	1 kB
☐ registreringsområde UTM 33.shp	17.11.2017 12:58	XML Document	8 kB
☐ registreringsområde UTM 33.shx	17.11.2017 12:58	SHX-fil	1 kB
☐ registreringsområde.cpg	17.11.2017 10:14	CPG-fil	1 kB
☐ registreringsområde.dbf	17.11.2017 10:14	DBF-fil	1 kB
☐ registreringsområde.prj	17.11.2017 10:14	PRJ-fil	1 kB
☐ registreringsområde.sbn	17.11.2017 10:14	SBN-fil	1 kB
☐ registreringsområde.sbx	17.11.2017 10:14	SBX-fil	1 kB
☐ registreringsområde.shp	17.11.2017 10:14	SHP-fil	1 kB
☐ registreringsområde.shp	17.11.2017 10:14	XML Document	8 kB
☐ registreringsområde.shx	17.11.2017 10:14	SHX-fil	1 kB
☐ Registreringspunkter LIDAR.cpg	23.11.2017 14:36	CPG-fil	1 kB
☐ Registreringspunkter LIDAR.dbf	23.11.2017 14:36	DBF-fil	2 kB
☐ Registreringspunkter LIDAR.prj	09.11.2017 15:17	PRJ-fil	1 kB
☐ Registreringspunkter LIDAR.sbn	23.11.2017 14:36	SBN-fil	3 kB
☐ Registreringspunkter LIDAR.sbx	23.11.2017 14:36	SBX-fil	1 kB
☐ Registreringspunkter LIDAR.shp	23.11.2017 14:36	SHP-fil	46 kB
☐ Registreringspunkter LIDAR.shx	23.11.2017 14:36	SHX-fil	3 kB
☐ Tidligere registrerte områder.cpg	10.04.2018 10:10	CPG-fil	1 kB
☐ Tidligere registrerte områder.dbf	10.04.2018 10:44	DBF-fil	1 kB
☐ Tidligere registrerte områder.prj	10.04.2018 10:10	PRJ-fil	1 kB

Utfordring

- For mange er fortsatt for dårlige på langtidsbevaringsproblemet
- Det brukes for få årsverk på håndtering av bevaring fra systemer som skal fases ut - selv om [dette](#) definitivt er lovende, så er det fortsatt for lite penger. (omtrent 40 i bevarings- og kassasjonsplaner i virksomheter på størrelse med fylkeskommuner, eller rundt [20 bevaringsplaner for sentrale deler av en større statlig virksomhet](#)– hvor også man også må utforme de fagspesifikke delene av planen (utformet av konsulenter)
- Sannsynligvis gjøres det for lite forarbeid ved migrasjoner fra forgjenger til etterkommerløsninger
- Forvaltningen har ingen fullstendig oversikt over sine fagsystemer og status
- Forvaltningen vet ikke nok om sine egne bevaringsbehov – utfra de 2 av 3 formål – det kan se ut til at lovutvalget nevner
- Det er ikke utformet tilstrekkelig med bevarings- og kassasjonsplaner for fagsystemene, verken bevaring for egne formål eller bevaring av hensyn til arkivloven

Lovutvalget

- Peker på utydelige dokumentasjonspliktbestemmelser i dagens lovgivning
- Det tar tid å foreta bevaringsvurdering av fagsystemer – jeg brukte for eksempel rundt 850 timer på utforme bevarings- og kassasjonsplan for fagsystemene til Brønnøysundregistrene (arbeidet ble utført med betydelig innsats fra interne ressurser og andre konsulenter la oss si at de bruke like mye tid (totalt 1700 timer))
- Selv med kommunale bevaringsbestemmelser så må det foretas en kobling mellom fagsystemene til Riksarkivarens mangelfulle bestemmelser
- For at ressurser til et slikt arbeid skal være verd det, må flere en arkivfunksjonen skjønne at det treffer dem

Poenget mitt er følgende

- Selv med utmerkede teknologier
- Selv med etablering av arkitekturprinsipper som sikrer innebygget arkivering i nye systemer som etableres
- Selv om ISO 16175:2019 hadde vært klar og selv om it-folk, og systemforvaltere hadde tatt dem i bruk

- så vil det være utfordringer fordi man ikke vet nok om informasjonsinnholdet i sine systemer
- Dokumentasjonspliktbestemmelsene kommer for sent
- Vi får etter hvert en risiko for at de negative konsekvensene av Noark kommer opp

Negative noark konsekvenser?

- De som har tenkt at noark systemer skal løse bevaringsproblemet for fagsystemene fortolker bevaringsbestemmelsene til Riksarkivaren innskrenket og tar bare vare på pdf-er med journalmetadata?
- Heldigvis bevares informasjonsinnholdet i fagsystemene ofte av hensyn til primærbehovene
- Samtidig fører utskifting av systemer i forbindelse med kommunereformene til risiko for at man forenkler bevaring til det man tror er minimumsbestemmelser, men som likevel ikke er nok fordi en slik bevaring er i strid med arkivlovens intensjon og formål

Hva er dokumentasjonspliktbestemmelsene i nytt lovutkast?

- NOUen hevder at dagens arkivlov er en dokumentasjonspliktlov, gjennom henvisning til en rekke bestemmelser om dokumentasjonsplikter
 - Journalføringsplikten
 - Plikten til å ha arkiv'
 - Plikten til å benytte Noark-systemer osv.

Alle vi tre som holder innledning har vært knyttet til Arkivverket og vet følgende

Spissformulert og forenklet

- Arkivloven er en lov på lik linje med kulturminnevernloven og pliktavleveringsloven
- Dersom arkivene ikke er omfattet av bevaringsbestemmelser så behøver ikke RA å bry seg
- Arkivverket har i perioder tiltatt en rolle som innebar at de kun var opptatt av at virksomhetene med verdifulle og interessante arkiver skulle forvalte disse på en god måte frem til avleveringstidspunktet (Det som kalles Custodialism som har vært depotinstitusjonenes vanlige tilnærming frem til for eksempel Ham [1981](#))
- Arkiver med (potensielt) høy verdi for virksomheten selv, som var omfattet av kassasjonsbestemmelser – overlot man til arkivskaperene

Eller for å stille et annet retorisk spørsmål

- Hvor mange regnskapsarkiver (omfattet av de generelle kassasjonsbestemmelsene) har Arkivverket ført tilsyn med?
- Hvor mange av arkivtjenestene (noen av dere jobber der) har hatt med regnskapssystemene til virksomheten sin
- Etter 14 år som konsulent, har jeg i svært sjelden grad forholdt meg til regnskapsdokumentasjon og regnskapssystemer
- På den annen side -dårlig eksempel fordi det allerede foreligger utmerkede lov- og forskriftspålagte krav til regnskapssystemers innebygde egenskaper (innebygget arkivering – bokføringsloven og forskriften)

Med den nye dokumentasjonspliktbestemmelsen

- Har man etablert et aktivt forhold til all dokumentasjon som skapes, uavhengig av om den skal bevares for arkivformål i allmenhetens interesser
- Man har til og med etablert en form for tre-delning i vurderingen av arkivene
- Primærformål, direkte relatert til fagspesifikk lovgivning
- Et sekundærformål – som ikke er forskning og kulturhistorie, men som er mer knyttet til rettigheter og plikter til berørte interessenter (som kan være betydelig mer langvarige enn «saksbehandlings»- eller oppgavebehovene» til virksomheten
- Arkivformål i allmenhetens interesse

Når man kartlegger fagsystemer (ved bevaringsvurderinger og av andre grunner)

- Så ser man at der fagsystembrugerne (bestillerne) er opptatt av autentisitet, pålitelighet integritet og anvendelighet – så ser det ut til at den type funksjonalitet realiseres i løsningene
- Eldre fagsystemer som vil være aktive i flere år etter at ny lov trer i kraft – kan ha innebygde svakheter fordi de konstruert (men ikke brukt) som papirproduserende systemer

Beregnet på skrivere av denne typen

([CC BY 2.5](#) By wælder - Own work, CC BY 2.5,

<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=1962607>)

Denne gjengen her

- Er sannsynligvis ikke representative for de fleste arkivfolk, som i begrenset grad har et spesifisert ansvar for andre løsninger enn sakarkivsystemene. Det er ikke vanlig at dagligarkivfunksjonen har noe særlig med fagsystemer i aktiv produksjon å gjøre

Det positive er

- At foreligger det tilstrekkelig med insitamenter til å bevare over tid så lykkes man

Sjekk oljeindustrien

- Der hvor virksomheter, har sterk økonomisk? Og annen egeninteresse så mestrer man bevaring- i tråd med sine avgrensede formål
- Iron Mountain har forvaltet seismikk skutt på [1970-tallet](#) for oljeselskaper – bevart i proprietære (men for oljeselskapene gjenbrukbare) filformater
- Kan man tenke seg at Johan Sverdrup feltet ble funnet blant annet på grunnlag av refortolkning av seismiske kartlegginger som må ha vært gjort i området for mange år siden – rett nord for Sverdrup ligger Balder PL001 hvor det for første gang på sokkelen ble funnet olje i 1967 og Sør for Balder ligger ligger PL029 og 046 Sleipner som ble funnet i 1974
- (interesting fact fra nettnyhetene på lørdag 5 oktober- **Nordsjø-gigant i produksjon** I dag startet Equinor og Johan Sverdrup-partnerne produksjonen fra gigantfeltet i Nordsjøen. Dette er mer enn to måneder tidligere enn planlagt, skriver Equinor i en pressemelding. Det forventes 2,7 milliarder utvinnbare fat olje fra feltet.)

Forvaltningen har likevel elendige systemer (teknologier)

- På mange områder for forvaltning av dokumentasjon over tid – for egne formål, spesielt på områder omfattet av arkivlovens bestemmelser
- Når ny arkivlov blir en dokumentasjonsforpliktelseslov, som det er mulig å si at krever at dokumentasjon bevares i en form som er egnet for sine fremtidige brukergrupper – da snakker man! – Dette må settes i sammenheng med kravene om dokumentasjonsforvaltning by design?
 - Men er ikke dokumentasjonsforvaltning by design bare et annet ord for det man har gjort på en rekke områder – som i mindre grad har ligget i slagskyggen til arkivloven?